

Arvoisa ministeri, arvoisa arkkiatri, parahin kunniapuheenjohtajamme, hyvät juhlaseminaarin osanottajat

Minulle on ilo ja kunnia saada avata Suomen koulu- ja opiskeluterveyden yhdistys Skoopin 50-vuotisjuhlaseminaari! On hienoa nähdä täällä arvovaltainen ja asialle omistautunut osallistujajoukko.

Vuonna 1963 perustettu Suomen koulu- ja opiskeluterveyden yhdistys Skooppi, on ainoa koulu- ja opiskeluterveyden ammattilaisten yhdistys Suomessa. Se on eri nimillä toiminut jo puoli vuosisataa, aluksi Suomen koululääkäriyhdistyksenä, sitten Koulu- ja nuorisolääketieteen yhdistyksenä ja lopuksi ennen viimeisintä nimenmuutosta Suomen koulu-, nuoriso- ja opiskeluterveydenhuollon yhdistyksenä. Nimenmuutokset ovat merkinneet aina myös yhdistyksen uusiutumista vastaamaan ajan ja alan haasteita. Yhdistys on avannut oviaan niin terveydenhoitajille kuin psykologeille, koulukuraattoreille kuin suun terveydenhuollon ammattilaisille. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto toteutuu parhaiten moniammatillisessa yhteistyössä.

Koko olemassaolonsa ajan yhdistys on ponnistellut kohti parempaa koulu-, nuoriso- ja opiskeluterveydenhuoltoa. Olosuhteet ovat muuttuneet, mutta lapsi ja nuori tarpeineen ja ongelmineen on ennallaan.

Skooppi viettää tänään 50-vuotisjuhliiaan yhdistyksellemme ominaiseen tapaan: järjestämällä koulutustilaisuuden. Jäsenistölle tarjottu koulutus on ollut yhdistyksen näkyvin jatkuva toimintamuoto jo vuosikymmenten ajan. Toiminta on ollut uraa uurtavaa. Yhdistys käynnisti jo 1970-luvulla Koululääkärikurssit, 1980-luvulla Kouluterveydenhuollon täydennyskoulutuskurssit ja 1990-luvulla laajat vetovoimaiset koulutustilaisuudet. Yhdistyksen yksinään tai yhteistyökumppaniensa kanssa järjestämä koulutus oli pitkään lähes ainoa täydennyskoulutusmuoto koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa toimiville. Vasta vähitellen myös muut tahot ovat tehtäviensä mukaisesti tarttuneet toimeen. Silti yhdistyksemme tilaisuudet ovat olleet suosittuja. Niiden on koettu vastaavan hyvin käytännön työtä tekevien tarpeisiin.

Tämän juhlaseminaarin teema ”Nuorten mielenterveys ja nuorten tukeminen eri toimijoiden yhteistyönä” on ikuinen – ja vaikea. Koskaan emme valitettavasti pääse siihen tilanteeseen, että mielenterveyden ongelmat olisivat poissa. Lapsen ja nuoren kehitys ei ole helppo prosessi ja ympäristötekijät ovat harvoin täydellisiä. Meidän terveydenhuollon ammattilaisten tehtävänä on auttaa koulu- ja opiskeluyhteisöjä, jotta ne mahdollisimman hyvin kykenisivät tukemaan lapsia ja nuoria. Toisaalta meidän tulee auttaa koululaisia ja opiskelijoita yksilöinä heidän pulmissaan. Luonnollisesti on vaikutettava myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä yleisemmin yhteiskunnan kehitykseen, sillä monilla rakenteellisilla ratkaisuilla on suuri vaikutus lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Miten tämänpäiväisen kolutuksemme teemat ovat näkyneet yhdistyksen aiemmassa koulutushistoriassa?

Mielenterveys oli ajankohtainen aihe yhdistyksen kokouksissa jo 1960-luvulla somaattisten koulutusten ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyvien asioiden ohella. Silloin Koululääkäriyhdistys järjesti ensimmäisen yhteiskoulutuksen Suomen lastenpsykiatriyhdistyksen kanssa tarkkailuluokkasiirroista. Vuonna 1968 professori Terttu Arajärvi luennoi ”Koululaisten psyykkistä häiriöistä kiinnittäen erityisesti huomiota luku- ja kirjoitusvaikeuksiin”. - Aivan ajankohtaista, eikö vain! Mielenterveysaiheet ovat siitä asti olleet koulutusteemoina jatkuvasti, esimerkiksi koulufobiat, murrosiän ongelmat, lapsen ja nuoren psykososiaalinen kehitys, opiskeluun liittyvät mielenterveyskysymykset, koulukiusaaminen, nuorten syrjäytymiskehityksen ehkäisy, syömishäiriöt jne. 1980-luvulla eri paikkakunnilla järjestettiin jopa erillinen Mielenterveysiltapäivien koulutusten sarja.

Moniammatillisen yhteistyön tarve tunnistettiin myös jo puoli vuosisataa sitten, vaikka tätä termiä ei silloin käytettykään. Vuonna 1965 yhdistyksen syyskokouksessa Paavo Thuneberg piti esitelmän aiheenaan ”Mannerheimin lastensuojeluliiton toimenpiteitä kodin ja koulun yhteistyössä”. Koulukuraattoritoiminta oli esillä jo seuraavana vuonna ja parin vuoden kuluttua mietittiin koulupinnausta ja erityisopetusta.

Seksuaaliterveys oli ensimmäisen kerran esitelmän aiheena yhdistyksen koulutuksessa vuonna 1972, jolloin Seija Mäntykoski puhui ”Ehkäisyneuvonnasta kouluissa”. Sen jälkeen seksuaaliaiheet ovat seuranneet toistaan, milloin on puhuttu nuorten tyttöjen ehkäisystä ja aborteista, milloin nuorison seksitaudeista, Papasta ja HPV:stä tai normaaliudesta seksuaalisuudessa.

Koska yhdistyksen jäsenistö on koostunut tähän asti pääasiassa lääkäreistä ja terveydenhoitajista, on suun terveydenhuolto ollut vähemmän esillä. Kuitenkin jo vuonna 1979 pidettiin koulutustilaisuus Hammassairaudet kansanterveysongelmana. Seuraava tämän aihepiirin koulutus oli vasta vuonna 2008, jolloin teemana oli Unohdettu suu. - Uskon ja toivon, että yhteistyö suun terveydenhuollon ammattilaisten kanssa tiivistyy, sillä terveydenedistämässä kuin myös monissa sairauksissa intressit ovat yhteisiä.

Hyvät kuulijat

Yhdistyksen toiminta on ollut erittäin monipuolista ja tuloksellista. Edellä käsitelty koulutusasia on vain yksi osa siitä. Kansainvälisyys on ollut koko ajan mukana yhdistyksen toiminnassa. Monenlainen asiantuntijatoiminta on myös kuulunut toiminnan ytimeen. Ja tietysti yhdistys on myös juhlinut merkkipäiviään, kuten tänäkin iltana. Kaikesta tästä kertoo tänään myöhemmin julkistettava 50-vuotishistoriateos.

Yhdistyksen toimintaan osallistuessani ja sen vaiheisiin perehtyessäni olen ihaillut sitä innostusta – suorastaan aatteellisuutta -, mikä on saanut aktiivitoimijat uhraamaan aikaansa ja energiaansa korvauksetta yhdistyksen hyväksi. Olemme kiitollisia lukuisille yhdistyksemme ja päämääriemme hyväksi toimineille henkilöille. Tämän juhlapäivän kuluessa meillä on ilo palkita joitakin heistä.

Toivotan teidät kaikki lämpimästi tervetulleeksi tähän 50-vuotisjuhlaseminaariimme!

